

"זועות" – תופעות קשות בטבע

שיוערו של ר' ריסקין

מ. נבון

תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ט הלכה ב

אליהו זל שאל לרבי נהוריי "מפני מה באין זועות לעולם?" אמר ליה "בעון תרומה ומעשרות, כתוב אחד אומר 'תמיד עיני ה' אלהיך בה' וכתוב אחר 'המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו' הא כיצד יתקיימו שני כתובין הללו?! בשעה שישראל עושין רצונו של מקום ומוציאין מעשרותיהן כתיקן 'תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה' ואינה ניזוקת כלום, בשעה שאין ישראל עושין רצונו של מקום ואינן מוציאין מעשרותיהן כתיקן 'המביט לארץ ותרעד.' אמר ליה "בני חייך כך היא סברא דמילתא, אבל כך עיקרו של דבר, אלא בשעה שהקב"ה מביט בבתי תיטריות ובבתי קרקסיות יושבות בטח ושאנן ושלוחה ובית מקדשו חרב הוא אפילו לעולמו להחריבו הה"ד 'שאוג ישאג על נוהו' בשביל נוהו." אמר רבי אחא "בעון משכב זכור, אמר הקב"ה אתה זיעזעתה איברך על דבר שאינו שלך חייך שאני מזעזע עולמי על אותו האיש. ורבנן אמרי מפני המחלוקת ונסתם גיא הרי כי יגיע גיא הרים אל אצל אמר רבי שמואל אין רעש אלא הפסק מלכות כמה דאת אמר 'ותרעש הארץ ותחל מפני מה כי קמה על בבל מחשבות ה'.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נט עמוד א

ועל הזועות. מאי זועות? אמר רבי קטינא: גוהא. רב קטינא הוה קאזיל באורחא, כי מטא אפתחא דבי אובא טמיא גנח גוהא. אמר: מי ידע אובא טמיא האי גוהא מהו? רמא ליה קלא: קטינא קטינא, אמאי לא ידענא? בשעה שהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו ששרויים בצער בין אומות העולם מוריד שתי דמעות לים הגדול, וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו, והיינו גוהא. אמר רבי קטינא: אובא טמיא כדיב הוא, ומיליה כדיבין. אי הכי - גוהא גוהא מיבעי ליה! - ולא היא, גוהא גוהא עביד, והאי דלא אודי ליה - כי היכי דלא ליטעי כולי עלמא אבתריה. ורב קטינא דידיה אמר: סופק כפיו, שנאמר + יחזקאל כ"א + וגם אני אכה כפי אל כפי והניחותי חמתי. רבי נתן אומר: אנחה מתאנח, שנאמר + יחזקאל ה' + והניחותי חמתי בס והנחמתי. ורבנן אמרי: בועט ברקיע, שנאמר + ירמיהו כ"ה + הידד כדרכים יענה אל כל ישבי הארץ. רב אחא בר יעקב אמר: דוחק את רגליו תחת כסא הכבוד, שנאמר: + ישעיהו ס"ו + כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדם רגלי.

רש"י מסכת ברכות דף נט עמוד א

גוהא - בלשונם קורין רעידת הארץ גוהא.
אובא טמיא - בעל אוב של עצמות שעושה כשוף בעצמות המת, טמיא - עצמות,